

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____
_____ 2020

AVIZAT

Secția AȘM _____
_____ 2020

RAPORT ANUAL

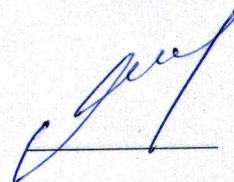
**privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat
(2020-2023)**

PATRIMONIUL ARHEOLOGIC DIN EPOCA FIERULUI ÎN REGIUNEA NISTRULUI
MIJLOCIU ȘI BAZINUL RÂULUI COGÂLNIC:
CERCETARE INTERDISCIPLINARĂ ȘI VALORIFICARE ȘTIINȚIFICĂ
20.80009.1606.14

Prioritatea Strategică IV. Provocări societale

Conducătorul proiectului

ZANOCI Aurel, dr.

Prorector pentru activitate didactică

DANDARA Otilia, dr. hab.

Președintele Senatului

DANDARA Otilia, dr. hab.

Chișinău 2020

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Documentarea primară și cercetări geoarheologice preliminare

2. Obiectivele etapei anuale

1. Documentarea primară și valorificarea cercetărilor anterioare
2. Repertorierea siturilor arheologice
3. Stabilirea potențialului patrimonial al zonei de studiu
4. Evaluarea preliminară a impactului antropic asupra paleomediului
5. Diseminarea on-line a informațiilor despre proiect
6. Promovarea proiectului

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. Documentare primară: bibliografică, arhivistică, muzeală, cartografică ș.a.
2. Reperarea, poziționarea GPS, fotografierea aeriană și întocmirea fișelor de sit
3. Verificarea stării de conservare a siturilor și a stadiului actual al degradării
4. Identificarea siturilor cu potențial arheologic ridicat. Colectarea datelor pedologice din siturile arheologice
5. Crearea unei pagini pe site-ul instituției și pe rețelele de socializare
6. Organizarea unei conferințe internaționale și publicarea materialelor acesteia
7. Elaborarea de publicații științifice și participarea la conferințe naționale/internaționale în vederea promovării și diseminării rezultatelor preliminare

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. Documentare primară: bibliografică, arhivistică, muzeală, cartografică ș.a.:
 - au fost studiate publicațiile, apărute anterior, cu privire la siturile arheologice din epoca fierului din regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic;
 - au fost studiate rapoartele de săpătură cu privire la siturile arheologice din epoca fierului din regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic, păstrate în Arhiva Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei;
 - au fost fotografiate și redesenat artefacte provenite din siturile din regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic, depozitate în fondurile Muzeului Național de Istorie a Moldovei și a Muzeului de Antichități „Tudor Arnăuț” al Universității de Stat din Moldova;
 - au fost studiate și colectate hărțile ce țin de relieful, hidrologia și solurile din regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic.
2. Reperarea, poziționarea GPS, fotografierea aeriană și întocmirea fișelor de sit:
 - au fost realizate periegeze arheologice la siturile din preajma localităților: Cogâlniceni, Pereni, Bușăuca, Horodiște, Saharna etc. (r-nul Rezina); Climăuții de Jos, Vadul Rașcov, Socola, Curatura (r-nul Șoldănești); Stolniceni, Logănești, Ciuciuleni, Drăgușenii Noi (r-nul Hâncești), Lipoveni, Porumbrei, Sagaidac etc. (r-nul Cimișlia). Pentru toate siturile au fost fixate coordonatele GPS, au fost stabilite conturul și dimensiunile lor. Iar de pe suprafață au fost colectate artefacte arheologice, care permit încadrarea cronologică preventivă a siturilor. S-a reușit realizarea de fotografii aeriene la fortificația din epoca fierului de la Horodiște (r-nul Rezina), la Valul lui Traian de Sus, precum și la mai mulți

tumuli din apropierea or. Cimișlia și s. Ecaterinovca (r-nul Cimișlia). Ca rezultat a fost colectată informația necesară pentru întocmirea fișelor de sit.

3. Verificarea stării de conservare a siturilor și a stadiului actual al degradării:
 - în urma periegezelor arheologice au fost făcute constatări cu privire la starea de conservare a siturilor arheologice, precum și, în unele cazuri, la stadiul de degradare al acestora.
4. Identificarea siturilor cu potențial arheologic ridicat. Colectarea datelor pedologice din siturile arheologice:
 - ca urmare a periegezelor arheologice, dar și a documentării din sursele elaborate anterior în regiunea Nistrului Mijlociu și în bazinul râului Cogâlnic au fost identificate mai multe situri cu un potențial arheologic sporit. La unele dintre ele în vara anului 2020 s-a reușit realizarea de sondaje (Climăuții de Jos VIII, Saharna Mare „Dealul Mănăstirii”, Saharna „Țigla”) și săpături arheologice (Saharna „Rude”, Saharna Mare, Lipoveni II „La Nisipărie”). Din toate siturile menționate mai sus, precum și din fortificațiile Cogâlniceni și Horodiște, raionul Rezina au fost prelevate probe de sol, care au fost analizate în laboratoarele Universității de Stat din Moldova. De asemenea, în laboratoarele USM, au fost realizate analize metalografice (X-RAY) pe un lot de 19 piese din fier și două piese din bronz, provenite din siturile investigate.
5. Crearea unei pagini pe site-ul instituției și pe rețelele de socializare:
 - pentru promovarea proiectului și a rezultatelor științifice căpătate în proiect au fost create paginile web ale Laboratorului de cercetări științifice „Tracologie”, în cadrul căruia se află în derulare proiectul, pe site-ul Universității de Stat din Moldova (http://cercetare.usm.md/wp-content/uploads/LCS_Tracologie_2020.pdf) și pe platforma researchgate.net (<https://www.researchgate.net/lab/LCS-Thracology-Aurel-Zanoci>). De asemenea a fost elaborată pagina facebook a proiectului (<https://www.facebook.com/epocafierului>)
6. Organizarea unei conferințe internaționale și publicarea materialelor acesteia:
 - din cauza restricțiilor de deplasare legate de pandemia COVID-19 nu a fost posibilă organizarea conferinței internaționale. Însă, comunicările care urmau a fi prezentate, sub forma unor articole științifice, au fost publicate în volumul *Relații interculturale în spațiul tiso-nistrean în epoca fierului / Cross-Cultural Interaction in the Tisza-Dniester region in the Iron Age* (Eds. A. Zanoci, M. Băț) (Chișinău: Bons Offices 2020).
7. Elaborarea de publicații științifice și participarea la conferințe naționale/internaționale în vederea promovării și diseminării rezultatelor preliminare:
 - au fost elaborate 17 publicații științifice, dintre care 13 au văzut lumina tiparului, iar 4 se află *in print*. Au fost publicate rezumatele a 16 comunicări științifice, prezentate la 2 conferințe internaționale (în Republica Moldova), 1 conferință națională cu participare internațională și 1 conferință națională.

5. Rezultatele obținute

În urma acțiunilor realizate în cadrul proiectului au fost obținute următoarele rezultate:

- în baza publicațiilor existente până la demararea proiectului și a materialelor de arhivă a fost întocmit un repertoriu al siturilor din epoca fierului din regiunea Nistrului Mijlociu (raioanele Rezina și Șoldănești) și bazinul râului Cogâlnic (raioanele Hâncești și Cimișlia).

- plecând de la acest repertoriu a demarat procesul de verificare al siturilor arheologice pe teren. În anul 2020 fiind cercetate periegetic patru fortificații (Cogâlniceni, Curatura, Țahnăuți, Țareuca) și peste 30 de așezări deschise (Cogâlniceni II, Cogâlniceni IV, Pereni, Vadul Rașcov ș.a.). Ca urmare a cercetărilor de teren s-a stabilit că nu toate siturile atribuite anterior epocii fierului aparțin anume acestei perioade. Pe suprafața unora dintre ele au fost descoperite artefacte din alte perioade istorice (cel mai frecvent cultura Cucuteni-Tripolie), lipsind, însă, cele din epoca fierului, fapt care ne sugerează radierea lor din repertoriul siturilor din această perioadă. De asemenea, în procesul periegezilor au fost descoperite unele situri, necunoscute anterior (Curatura II, Saharna Mare – așezarea deschisă, Logănești etc.). Totodată s-a constatat că unele situri arheologice se află în continuă degradare din cauza factorului antropic. Astfel, la cetatea de la Cogâlniceni s-a stabilit că, din cauza lucrărilor agricole, sistemul defensiv al cetății a fost aplatizat și există riscul ca în viitorul apropiat acesta să nu mai fie disponibil pentru cercetare. O situație similară a fost atestată și la cetatea Țareuca, unde o parte din suprafața ei este acoperită de gunoiștea orașului Rezina. La Horodiște și la Saharna „La Șanț” de pe suprafața așezărilor se extrage piatră de calcar, iar pe situl Lipoveni a fost deschisă o carieră pentru dobândirea nisipului. Despre prejudiciile aduse patrimoniului arheologic au fost avertizate autoritățile publice locale, fiind înștiințată și Comisia Națională Arheologică a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.
- în urma prospecțiunilor geomagnetice și a cercetărilor arheologice realizate la situl Saharna „Rude”, r-nul Rezina a fost descoperită o „citadelă” cu diametrul de cca 70 m, care conform artefactelor recuperate din șanțul defensiv a fost atribuită primei epoci a fierului (cultura Cozia-Saharna). De asemenea, analiza hărții geomagnetice a permis identificarea unei porți de intrare în formă de „clește”, amplasată pe latura de vest a cetății. Iar în urma cercetărilor arheologice a fost atestată și calea de acces spre „citadelă”. La fel, ca urmare a scanărilor geofizice și a cercetărilor de suprafață s-a stabilit că această fortificație a fost flancată spre sud de o întinsă așezare deschisă cu suprafața de cca 10 ha.
- două sondaje au fost efectuate la vest de așezarea Saharna Mare „Dealul Mănăstirii”, r-nul Rezina (sec. X-IX a. Chr.), a cărei suprafață era estimată la 4 ha. Ca urmare au fost descoperite numeroase fragmente ceramice cu decor incizat și ștanțat, ceea ce indică asupra faptului că așezarea se extindea cu mult față de suprafața estimată anterior. Astfel, prin cercetări de suprafață și prin sondaje a fost stabilit conturul așezării din prima epocă a fierului, care a avut o arie de cca 7 ha.
- cercetarea arheologică efectuată la periferia de nord a așezării din prima epocă a fierului de la Saharna „Țiglău”, a scos în evidență o înmormântare dublă realizată direct pe nivelul antic de călcare, care a fost înconjurată de o structură rectangulară din bucăți și lespezi de piatră din calcar. Inventarul funerar (o ceașcă) este specific culturii Cozia-Saharna (sec. X-IX a. Chr.), ce a permis și încadrarea cronologică a mormântului în această perioadă. În urma analizei antropologice preventive s-a stabilit că în mormânt se aflau doi indivizi de sex masculin, de vârstă mijlocie.
- sondajul realizat la situl fortificat Climăuții de Jos VIII „Pe Holm”, r-nul Șoldănești a confirmat existența aici a unui nivel de locuire din cea de a doua epocă a fierului, iar descoperirea unui fragment de amforă de Heracleea Pontică cu ștampilă indică asupra încadrării lui în secolul IV a. Chr.

- cercetările de suprafață efectuate pe latura de nord a fortificației getice Saharna Mare s-au soldat cu descoperirea unei porți de intrare, flancată de un bastion, necunoscute anterior. Iar investigațiile arheologice realizate la bastion au clarificat modul de edificare al acestuia. S-a constatat că la construcția bastionului a fost utilizată masiv piatra de calcar, care a fost clădită sub forma unui zid semicircular. În interiorul bastionului a fost depistată o încăpere adâncită în sol cu cca 2 m (un fel de cămară), în care, probabil își păstrau proviziile apărătorii cetății.
- în urma cercetărilor arheologice la situl Lipoveni II-*La Nisipărie*, r-nul Cimișlia au fost depistate și cercetate nouă complexe arheologice (gropi de provizii/menajere). Conform materialelor arheologice colectate din gropi, acestea se datează cu prima epocă a fierului. Artefacte importante au fost descoperite atât în aria cercetată prin săpături, cât și pe suprafața sitului. După materialul de confecționare se remarcă diferite piese de argint, bronz, fier, lut, os, piatră, cum ar fi, de exemplu, arme, ustensile, piese de podoabă etc. Predomină fragmentele de vase lucrate cu mâna, din pastă neagră-cenușie și cafenie-cenușie, ornamentate cu caneluri, linii incizate și brăuri, care datează de la începutul primii epoci a fierului (sec. XII-X a. Chr.). Mai reduse ca număr sunt fragmentele de recipiente din perioadele: traco-getică (sec. VI-V a. Chr.), sec. IV p. Chr. și sec. XV-XVII. De asemenea, au fost recuperate numeroase oase de animale domestice, a căror analiză preventivă a demonstrat o predominare netă a oaselor de vite cornute mari (peste 70% din cantitatea descoperirilor). Aceste rezultate, împreună cu alte materiale arheologice, confirmă faptul că comunitatea preistorică de la Lipoveni, deopotrivă cu agricultura s-a îndeletnicit cu creșterea vitelor cornute mari.
- în urma analizelor pedologice realizate asupra probelor de sol, prelevate din siturile în care au avut loc cercetări și sondaje arheologice, s-a stabilit prezența unui înalt grad de antropizare a solului, fapt ce demonstrează o locuire intensă și îndelungată în aceste așezări.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de publicații

Articole în reviste științifice – 6

în reviste din bazele de data Web of Science și SCOPUS – 2

- KULKOVA, M., KASHUBA, M., GAVRYLYUK, N., KULKOV, A., KAISER, E., VETROVA, M., ZANOCCI, A., PLATONOVA, N., HELLSTRÖM, K., WINGER, K. Composition of white paste inlay on the pottery from sites of 10th-8th centuries BC in the Northern Pontic Region. *Archaeometry* 62/5, 2020, p. 917-934. ISSN (Print): 0003-813X; ISSN (Online): 1475-4754
- ZANOCCI, A., KULKOVA, M.A., BĂȚ, M., KULKOV, A.M. Early Iron Age Pottery from Saharna Mare–Dealul Mănăstirii: Interdisciplinary Approach. *Peuce* s.n. XVIII, 2020, p. 67-110. ISSN (Print): 0258-8102; ISSN (Online): 2734-7427

în reviste din străinătate recunoscute – 3

- ZANOCCI, A., BĂȚ, M. The challenge of social markers: archaeology of death and mortuary practices in early iron age in the Middle Dniester region. *Mousaios* XXIII, 2020, p. 425-450. ISSN: 1582-0688
- NICULIȚĂ, I., COROBCEAN, A. Social status reflected in the funeral rite and ritual of the communities that inhabited the area between the Pruth and the Dniester in the second half of the 1st millenium BC. *Mousaios* XXIII, 2020, p. 189-196. ISSN: 1582-0688

- SIMALCSIK, A., VORNIC, VI. Necropola de tip Sântana de Mureș-Černjachov de la Tigheci (campania 2018). Date paleoantropologice. *Acta Musei Tutovenssis XVI*, 2020, p. 76-87. ISSN (Print): 2457-1709; ISSN (Online): 2457-1709
în reviste din Registrul Național al revistelor de profil (categoria B) – 1
- MUNTEANU, O., BĂȚ, M., ZANOCI, A. Fibule din fier de schemă La Tène timpuriu descoperite pe teritoriul Republicii Moldova. *Tyragetia s.n.* XIV/1, 2020, p. 23-70. ISSN (Print):1857-0240; ISSN (Online): 2537-6330

Articole în culegeri științifice – 7

în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare) – 3

- ZANOCI, A., BĂȚ, M. Landscape and settlements in the southern part of the Middle Dniester region in the 4th-3rd centuries B.C. In: P. ŁUCZKIEWICZ, ed. *Landschaft und Siedlungen. Archäologische Studien zur vorrömischen Eisenzeit- und älteren Kaiserzeit im Mittel- und Südost Europa*. Lublin: Instytut Archeologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, 2020, p. 152-173. ISBN: 978-83-227-9356-5
- NICULIȚĂ, I., COROBCEAN, A. Religious places and constructions of the Iron Age in the Pruth-Dniester interfluvium. In: V. SÎRBU, A. PEȚAN, eds. *Temples and cult places from the Second Iron Age in Europe*. Alun: Dacica, 2020, p. 127-143. ISBN: 978-606-8538-02-0
- MUNTEANU, O. Landscape and Getae fortifications in the lower Răut valley (6th-3rd century B.C.). In: P. ŁUCZKIEWICZ, ed. *Landschaft und Siedlungen. Archäologische Studien zur vorrömischen Eisenzeit- und älteren Kaiserzeit im Mittel- und Südost Europa*. Lublin: Instytut Archeologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, 2020, p. 174-202. ISBN: 978-83-227-9356-5

în culegeri de lucrări științifice editate peste hotare – 4

- MUNTEANU, O., BĂȚ, M., ZANOCI, A. Fibule de schemă La Tène timpuriu de pe teritoriul Republicii Moldova: un catalog al descoperirilor din așezări. In: I. CÂNDEA, ed. *The Thracians and Their Neighbours in Antiquity: Archaeology and History. Studies in Honor of Valeriu Sîrbu at his 70th Anniversary*. Brăila: Istros, 2020, p. 333-358. ISBN: 978-606-654-403-0
- NICULIȚĂ, I., ZANOCI, A., BĂȚ, M. Obiecte de cult din așezările getice de la Hansca (Raionul Ialoveni, Republica Moldova). In: I. CÂNDEA, ed. *The Thracians and Their Neighbours in Antiquity: Archaeology and History. Studies in Honor of Valeriu Sîrbu at his 70th Anniversary*. Brăila: Istros 2020, p. 359-416. ISBN: 978-606-654-403-0
- ZANOCI, A., BĂȚ, M. Through the Hillfort's Gate: the Defensive Features of Fortified sites in the Middle Dniester Region in the Fourth and Third Centuries BC. In: Al. BERZOVAN ed. *Studia Praehistorica et Antiqua. Miscellanea in honorem Silvia Teodor*. Iași: Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", 2020, p. 111-129. ISBN: 978-606-714-587-8
- MUNTEANU, O., IARMULSCHI, V. An Iron Winged Axe Discovered in the Horodca Mică Getae Fortification. Chronological and Functional Landmarks. In: Al. BERZOVAN, ed. *Studia Praehistorica et Antiqua. Miscellanea in honorem Silvia Teodor*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2020, p. 131-154. ISBN: 978-606-714-587-8

Teze în culegeri științifice – 16

în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova) – 7

- MATVEEV, S., COROBCEAN, A., VORNIC, VI. Istorical researches in archeology a

- siturilor din epoca fierului și perioada romană din bazinul r. Cogâlnic. In: *Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor*. Chișinău, 2020, p. 26-27. ISBN: 978-606-714-587-8
- CIOBANU, L., VORNIC, VI., LEVINSCHI, AI. Fragmente de recipiente de import din așezarea culturii Sântana de Mureș-Černjachov Cărbuna VII-Valea Mare. In: *Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor*. Chișinău, 2020, p. 30-31. ISBN: 978-606-714-587-8
 - BĂȚ, M., SIMALCSIK, A., CHITIC, V. O înmormântare din prima epocă a fierului descoperită la Saharna „Țiglău”, raionul Rezina. In: *Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor*. Chișinău, 2020, p. 19-20. ISBN: 978-606-714-587-8
 - SOCHIRCĂ, V., NAGACEVSCHI, T. Date pedologice din mormântul descoperit la Saharna „Țiglău”, raionul Rezina. In: *Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor*. Chișinău, 2020, p. 20-21. ISBN: 978-606-714-587-8
 - DULGHER, V. Evoluția complexelor locative din microzona Saharna în epoca fierului. In: *Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor*. Chișinău, 2020, p. 21-22. ISBN: 978-606-714-587-8
 - BĂȚ, M., SERBINOV, S. Psalii din fier descoperite în siturile epocii fierului din regiunea Nistrului Mijlociu. In: *Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor*. Chișinău, 2020, p. 23-25. ISBN: 978-606-714-587-8
 - MATVEEV, S., PELIVAN, A. V.M. Adiasevici – contribuții la arheologia Basarabiei. In: *Conferința științifică internațională „Latinitate, Romanitate, Românită”, ediția a IV-a, Chișinău, 6-7 noiembrie 2020*. Chișinău, 2020, p. 27-28. ISBN: 978-9975-152-56-3
- în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională – 1
- SOCHIRCĂ, V., NAGACEVSCHI, T. Cercetări geopedologice la situl arheologic „Saharna-Rude” din raionul Rezina, Republica Moldova. In: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, 10-11 noiembrie 2020. Rezumate ale comunicărilor*. Chișinău: CEP USM, 2020, p. 144-147. ISBN: 978-9975-3354-6-1
- în lucrările conferințelor științifice naționale – 8
- NICULIȚĂ, I., ZANOCI, A., BĂȚ, M., DULGHER V. Cercetări arheologice la situl Saharna Mare/„Dealul Mănăstirii” (campania 2019). In: *Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor*. Chișinău, 2020, p. 47-49. ISBN: 978-9975-87-670-4
 - SIMALCSIK, A., BĂȚ, M., ZANOCI, A. Date antropologice despre un mormânt descoperit în anul 2019 la situl Saharna Mare/„Dealul Mănăstirii”. In: *Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18*

- aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor.* Chișinău, 2020, p. 50-52. ISBN: 978-9975-87-670-4
- ZANOCI, A., ASĂNDULESEI, A., BĂȚ, M., TENCARIU, F.-A. Investigații geofizice și arheologice în situl din epoca fierului Saharna „Rude”, raionul Rezina. In: *Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor.* Chișinău, 2020, p. 53-55. ISBN: 978-9975-87-670-4
 - ZANOCI, A., RASSMANN, K., SCHERF, D., KOHLE, M., HOHLE, I., MEWES, M., BĂȚ, M. Prospekțiuni magnetometrice, imagini aeriene (UAV) și foraje la siturile din epoca fierului în microzona Horodiște-Țipova, raionul Rezina. In: *Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor.* Chișinău, 2020, p. 56-59. ISBN: 978-9975-87-670-4
 - COROBCEAN, A., CIOBANU, I. Cercetările arheologice la situl fortificat din epoca fierului Climăuții de Jos VIII-„Pe Holm” în anul 2019. In: *Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor.* Chișinău, 2020, p. 63-65. ISBN: 978-9975-87-670-4
 - MATVEEV, S., VORNIC, VI. Cercetări arheologice de salvare la situl Lipoveni II-La Nisipărie (r-nul Cimișlia) în anul 2019. In: *Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor.* Chișinău, 2020, p. 66-68. ISBN: 978-9975-87-670-4
 - MATVEEV, S., VORNIC, VI. Cercetări arheologice preventive la Valul lui Traian de Sus (Gradiște-Coștangalia, r-nul Cimișlia) în anul 2019. In: *Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor.* Chișinău, 2020, p. 72-74. ISBN: 978-9975-87-670-4
 - SOCHIRCĂ, V., NAGACEVSCHI, T. Situl arheologic din epoca fierului Saharna „Rude” din raionul Rezina, Republica Moldova: investigații geopedologice. In: *Sesiunea științifică anuală a Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală „Perspective contemporane în Etnologie, Muzeologie și Științe naturale”, Chișinău, 23 octombrie 2020. Rezumatele comunicărilor.* Chișinău, 2020, p. 40. ISBN: 978-9975-3454-7-7

Editarea de culegeri a articolelor științifice – 1

- ZANOCI, A., BĂȚ, M. (editori). *Relații interculturale în spațiul tiso-nistean în epoca fierului / Cross-Cultural Interaction in the Tisza-Dniester region in the Iron Age.* Chișinău: Bons Offices, 2020. 200 p. ISBN 978-9975-87-745-9

7. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de prezentări (comunicări, postere, teze/rezumate/abstracte) la foruri științifice

Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020:

- *Comunicare:* Istoricul cercetărilor arheologice a siturilor din epoca fierului și perioada romană din bazinul r. Cogâlnic. *Autori:* S. Matveev, A. Corobcean, VI. Vornic. *Rezumat publicat în:* Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 26-27. ISBN: 978-606-714-587-8;

- *Comunicare:* Fragmente de recipiente de import din așezarea culturii Sântana de Mureș-Černjachov Cărbuna VII-Valea Mare. *Autori:* L. Ciobanu, Vl. Vornic, Al. Levinschi. *Rezumat publicat în:* Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 30-31. ISBN: 978-606-714-587-8;
- *Comunicare:* O înmormântare din prima epocă a fierului descoperită la Saharna „Țiglău”, raionul Rezina. *Autori:* M. Băț, A. Simalcsik, V. Chitic. *Rezumat publicat în:* Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 19-20. ISBN: 978-606-714-587-8;
- *Comunicare:* Date pedologice din mormântul descoperit la Saharna „Țiglău”, raionul Rezina. *Autori:* V. Sochircă, T. Nagacevschi. *Rezumat publicat în:* Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 20-21. ISBN: 978-606-714-587-8;
- *Comunicare:* Evoluția complexelor locative din microzona Saharna în epoca fierului. *Autor:* V. Dulgher. *Rezumat publicat în:* Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ed. XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 21-22. ISBN: 978-606-714-587-8;
- *Comunicare:* Psalii din fier descoperite în siturile epocii fierului din regiunea Nistrului Mijlociu. *Autori:* M. Băț, S. Serbinov. *Rezumat publicat în:* Conferința științifică internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie” a Muzeului Național de Istorie a Moldovei (ediția XXX-a), 29-30 octombrie 2020. Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 23-25. ISBN: 978-606-714-587-8.

Conferința științifică internațională „Latinitate, Romanitate, Românitare”, ediția a IV-a, Chișinău, 6-7 noiembrie 2020:

- *Comunicare:* V.M. Adiasevici – contribuții la arheologia Basarabiei. *Autori:* S. Matveev, A. Pelivan. *Rezumat publicat în:* Conferința științifică internațională „Latinitate, Romanitate, Românitare”, ediția a IV-a, Chișinău, 6-7 noiembrie 2020 (Chișinău 2020), p. 27-28. ISBN: 978-9975-152-56-3.

Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, Universitatea de Stat din Moldova, 10-11 noiembrie 2020:

- *Comunicare:* Cercetări geopedologice la situl arheologic „Saharna-Rude” din raionul Rezina, Republica Moldova. *Autori:* V. Sochircă, T. Nagacevschi. *Rezumat publicat în:* Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, 10-11 noiembrie 2020. Rezumate ale comunicărilor (Chișinău: CEP USM 2020), p. 144-147. ISBN: 978-9975-3354-6-1.

Sesiunea Națională de Rapoarte. Cercetări arheologice în Republica Moldova, 18 aprilie 2020:

- *Comunicare:* Cercetări arheologice la situl Saharna Mare/„Dealul Mănăstirii” (campania 2019). *Autori:* I. Niculiță, A. Zanoci, M. Băț, V. Dulgher. *Rezumat publicat în:* Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 47-49. ISBN: 978-9975-87-670-4;
- *Comunicare:* Date antropologice despre un mormânt descoperit în anul 2019 la situl Saharna Mare/„Dealul Mănăstirii”. *Autori:* A. Simalcsik, M. Băț, A. Zanoci. *Rezumat publicat în:* Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte,

- 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 50-52. ISBN: 978-9975-87-670-4;
- *Comunicare*: Investigații geofizice și arheologice în situl din epoca fierului Saharna „Rude”, raionul Rezina. *Autori*: A. Zanoci, A. Asăndulesei, M. Băț, F.-A. Tencariu. *Rezumat publicat în*: Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 53-55. ISBN: 978-9975-87-670-4;
 - *Comunicare*: Prospeccțiuni magnetometrice, imagini aeriene (UAV) și foraje la siturile din epoca fierului în microzona Horodiște-Țipova, raionul Rezina. *Autori*: A. Zanoci, K. Rassmann, D. Scherf, M. Kohle, I. Hohle, M. Mewes, M. Băț. *Rezumat publicat în*: Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 56-59. ISBN: 978-9975-87-670-4;
 - *Comunicare*: Cercetările arheologice la situl fortificat din epoca fierului Climăuții de Jos VIII-„Pe Holm” în anul 2019. *Autori*: A. Corobcean, I. Ciobanu. *Rezumat publicat în*: Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 63-65. ISBN: 978-9975-87-670-4;
 - *Comunicare*: Cercetări arheologice de salvare la situl Lipoveni II-La Nisipărie (r-nul Cimișlia) în anul 2019. *Autori*: S. Matveev, Vl. Vornic. *Rezumat publicat în*: Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 66-68. ISBN: 978-9975-87-670-4;
 - *Comunicare*: Cercetări arheologice preventive la Valul lui Traian de Sus (Gradiște-Coștangalia, r-nul Cimișlia) în anul 2019. *Autori*: S. Matveev, Vl. Vornic. *Rezumat publicat în*: Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 72-74. ISBN: 978-9975-87-670-4.

Sesiunea științifică anuală a Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală „Perspective contemporane în Etnologie, Muzeologie și Științe naturale”, Chișinău, 23 octombrie 2020:

- *Comunicare*: Situl arheologic din epoca fierului Saharna „Rude” din raionul Rezina, Republica Moldova: investigații geopedologice. *Autori*: V. Sochircă, T. Nagacevschi. *Rezumat publicat în*: Sesiunea științifică anuală a Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală „Perspective contemporane în Etnologie, Muzeologie și Științe naturale”, Chișinău, 23 octombrie 2020. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), p. 40. ISBN: 978-9975-3454-7-7.

Eisenzeit Kolloquium an dem Institut für Prähistorische Archäologie der Freien Universität Berlin, 16 noiembrie 2020, Berlin (Germania):

- *Comunicare*: Tot unter Lebenden: neue archäologische und anthropologische Untersuchungen zur Lagerung der menschlichen Knochen in früheisenzeitlichen Siedlungen in Mittel Dniester-Gebiet. *Autor*: M. Băț.

8. Protecția rezultatelor obținute în formă de obiecte de proprietate intelectuală

Nu sunt.

9. Materializarea rezultatelor obținute

Rezultatele obținute în urma cercetărilor din cadrul proiectului s-au materializat prin:

- au fost elaborate *Fișele de sit*, care au fost transmise la Agenția Națională Arheologică pentru completarea Repertoriului Arheologic Național;
- au fost valorificate în articole și comunicări științifice, precum și pentru ajustarea și pregătirea de noi cursuri universitare la licență și master;
- au fost elaborate 2 (două) teze de master:
 - SERBINOV, S. *Piese din metal descoperite în siturile din epoca fierului în spațiul pruto-nistrean*: tz. de Master (cond. șt. dr. A. ZANOCI). Facultatea de Istorie și Filosofie, USM, 2020 (6,0 c.a.);
 - CHITIC, V. *Prima epocă a fierului în spațiul pruto-nistrean*: tz. de Master (cond. șt. dr. A. ZANOCI). Facultatea de Istorie și Filosofie, USM, 2020 (4,5 c.a.)

10. Dificultățile în realizarea proiectului

Unica dificultate în realizarea proiectului a fost creată de restricțiile din cauza pandemiei COVID-19, care au împiedicat în primăvara anului 2020 desfășurarea unor cercetări de teren de amploare în regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic. Din aceleași considerente nu a fost posibilă deplasarea cercetătorilor din România și Germania pentru participarea la conferință, precum și la investigațiile arheologice.

11. Concluzii

În prima etapă a proiectului, în baza cercetărilor științifice a fost actualizat repertoriul siturilor arheologice din epoca fierului din regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic. Au fost cartate cu precizie siturile investigate, utilizând metode moderne GIS. A fost stabilit gradul de conservare al siturilor investigate prin periegeze, totodată fiind evidențiate cele cu risc sporit de degradare. Au fost aduse contribuții importante la studierea fortificațiilor din prima epocă a fierului (Saharna „Rude”) și a celor traco-getice (Saharna Mare, Cogâlniceni, Climăuții de Jos VIII). A fost concretizată, prin periegeze, sondaje și investigații arheologice, suprafața și conținutul stratului cultural al mai multor așezări deschise din prima epocă a fierului (Saharna Mare „Dealul Mănăstirii”, Lipoveni II „La Nisipărie” etc.). Prin cercetările arheologice la mormântul de la Saharna „Țiglău”, au fost introduse în circuitul științific noi informații cu privire la obiceiurile de înmormântare în cadrul așezărilor, practicate de comunitățile din prima epocă a fierului (cultura Cozia-Saharna). Rezultatele cercetărilor pedologice, zoologice și antropologice au contribuit substanțial la studierea și restabilirea paleomediului din regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic în epoca fierului. În temeiul rezultatelor menționate pentru anul 2020, considerăm oportun continuarea cercetărilor planificate în cadrul proiectului pentru anii următori.

In the first stage of the project, based on scientific research, the Register of the Iron Age archaeological sites in the Middle Dniester region and the Cogâlnic river basin was updated. The investigated sites were accurately mapped using modern GIS methods. The degree of conservation of the sites investigated through archaeological explorations was established, at the same time being highlighted those with increased risk of destruction. Important contributions were made to the study of the Early Iron Age fortifications (Saharna „Rude”) and the Thraco-Getic ones (Saharna Mare, Cogâlniceni, Climăuții de Jos VIII). The area and content of the cultural layer of several open settlements of the first period of the Iron Age (Saharna Mare “Dealul Mănăstirii”, Lipoveni II “La Nisipărie” etc.) were specified through archaeological field surveys and investigations. Through the archeological research of a burial at the Saharna “Țiglău”, new information regarding the burial rites within the settlements, practiced by the communities of the

first period of the Iron Age (Cozia-Saharna culture) was introduced into the scientific use. The results of pedological, zoological and anthropological research have contributed substantially to the study and restoration of the Iron Age paleoenvironment in the Middle Dniester region and the Cogâlnic river basin. Based on the results mentioned for 2020, we consider it appropriate to continue the research planned under the project for the coming years.

Conducătorul de proiect / ZANOCI Aurel, dr.

Data: 24. 11. 2020

**Executarea devizului de cheltuieli, conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare
nr.108-PS din 03 ianuarie 2020**

Cifrul proiectului: 20.80009.1606.14

Cheltuieli, mii lei						
Denumirea	Cod		Anul de gestiune 2020			
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat	Executat	Sold
Remunerarea muncii angaj. conf. statelor	211180	517,9		517,9	517,9	
Contribuții de asigurări sociale de stat oblig.	212100	93,2		93,2	93,2	
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală	212200	23,3		23,3	23,3	
Deplasări de serviciu în interiorul țării	222710	36,0	+13,2	49,2	49,2	
Deplasări de serviciu peste hotare	222720	9,0	-9,0			
Servicii editoriale	222910	20,0		20,0	20,0	
Servicii de protocol	222920	4,2	-4,2			
Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110	24,3		24,3	24,3	
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	336110	3,6		3,6	3,6	
Total		731,5	0,0	731,5	731,5	0,0

Prorector pentru activitate didactică *[Signature]* / DANDARA Otilia, dr. hab.

Contabil șef *[Signature]* / COJOCARU Liliana

Conducătorul de proiect *[Signature]* / ZANOCI Aurel, dr.

Data: 24.11.2020

Componența echipei proiectului

Cifrul proiectului: 20.80009.1606.14

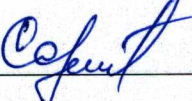
Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Zanoci Aurel	1967	doctor	0.5	03.01.2020	31.12.2020
2.	Niculiță Ion	1939	doctor habilitat	0.25	03.01.2020	31.12.2020
3.	Matveev Sergiu	1975	doctor	0.25	03.01.2020	31.12.2020
4.	Vornic Vladimir	1971	doctor	0.25	03.01.2020	31.12.2020
5.	Corobcean Andrei	1985	doctor	0.5	03.01.2020	31.12.2020
6.	Sochircă Vitalie	1970	doctor	0.5	03.01.2020	31.12.2020
7.	Nagacevschi Tatiana	1959	doctor	0.5	03.01.2020	31.12.2020
8.	Munteanu Octavian	1967	doctor	0.5	03.01.2020	31.12.2020
9.	Băț Mihail	1982		1.0	03.01.2020	31.12.2020
10.	Asăndulesei Andrei	1983	doctor	0.75	01.04.2020	30.09.2020
11.	Tencariu Adrian-Felix	1978	doctor	0.75	01.04.2020	30.09.2020
12.	Rotaru Corneliu	1964		0.5	03.01.2020	31.12.2020
13.	Dulgher Victor	1994		0.5	03.01.2020	31.12.2020
14.	Serbinov Sergiu	1996		0.75	01.07.2020	31.12.2020
15.	Chitic Vladimir	1996		0.75	01.07.2020	31.12.2020

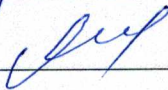
Ponderele tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	26,7%
---	-------

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2020					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării
1.	-	-	-	-	-

Ponderele tinerilor (%) din numărul total al executorilor la data raportării	26,7%
--	-------

Prorector pentru activitate didactică / DANDARA Otilia, dr. hab.

Contabil șef / COJOCARU Liliana

Conducătorul de proiect / ZANOCI Aurel, dr.

Data 2020

